

БАРВІНОК

Журнал ЦК ЛКСМУ та Республіканської Ради
Всесоюзної піонерської організації
імені В. І. Леніна для школярів молодших класів

№ 3
БЕРЕЗЕНЬ
1971

ЛАСКАВО ПРОСИМО !

Максим РИЛЬСЬКИЙ

Малюнки Г. ТУЛЬЧЕВСЬКОЇ

ПАРТІЯ

Вона — у кожнім повороті
Землі радянської стерна,
Вона — у книзі і в роботі,
В народнім диханні — вона.

Вона — єднання поля й міста,
Міцне і світле, як алмаз,
Вона — це зброя наша чиста
І наш ясний дороговказ.

Вона — це мисль, вона — це дія,
Вона — це засів і жнива.
Вона — це людськості надія,
Твердиня правди світова.

Вона — в нових морів розливах,
В народів дружбі віковій,
Вона — в очах дітей питливих
При карті всесвіту новій.

Олександр ПАРХОМЕНКО

В УСІХ СЬОГОДНІ СВЯТО

Ой Березню, мій Березню,
Скільки ряссту у березі!
Уже в тебе, Квітнів брате,
Вся долина в квіти вбрата!..

Нарву рясту на долині,
Бо в матусі свято нині.
Їй, найкращій в білім світку,
Подарую першій квітку.

А вже потім,
А вже потім —
Геть усім на світі тьотям,
Всім дівчаткам — у косиці,
Всім бабусям — у петлиці!..

Нарву рясту пребагато,
Бо в усіх сьогодні свято!

КЛУБ ЖОВТЕНЯТ

КРАЇНА ПІОНЕРІЯ

АБО ПОДОРОЖ БАРВІНКА І КОНИКА-ДЗВОНИКА ДО КИЇВСЬКОГО ПАЛАЦУ ПІОНЕРІВ

Одного дня у редакції нашого журналу задзвонив телефон. Я зняв трубку:

— Барвінок слухає!

— Здрастуй, друже! — почувся у трубці тоненький голосочок, — як життя?

Цього ранку мені було не до розмов, бо треба ж підкувати свого Коника-Дзвоника. Тому якомога серйозніше я спитав:

— Хто зі мною говорить?

— Це я, Барвінок! — почулося у трубці.

— Киньте жартувати! Барвінок — це я!

— І я, — промовив тоненький голосок. — Я Барвінок з лялькового театру Київського палацу піонерів. Запрошую тебе, тезко, у гості, бо нам давно треба познайомитися.

Мені це здалося дуже цікавим і я сказав:

— З радістю!

— Тоді швидше мчи на вулицю Січневого повстання, — там ти і побачиш наш палац. Він стоїть на високому березі Дніпра.

Я швиденько забив останнього гвіздка у підківку, пообіцяв невдовзі повернутися і поскакав. Незабаром я був біля чудової білої споруди. Скло і метал виблискували на сонці, а сонце, здавалося, сиділо на високій піонерській щоглі-стрілі, яка стояла перед палацом і наче салютувала усім піонерам і жовтенятам нашої республіки.

А поруч, у парку, біля величного обеліску, палав вічний вогонь в пам'ять героїв Великої Вітчизняної війни.

Я хотів одразу ж вбігти до палацу, але мій стрибунець зупинився і нетерпляче креше копитом. Перед нами був басейн з прозорою чистою водою. Тільки почав я шукати брід чи містик, як до нас під'їхав саморобний катер «Дніпровська чайка».

Ми вскочили на нього — і за мить опинилися по той бік біля входу в палац.

Тут на мене вже чекав мій тезка. Ми обійнялися, як рідні брати, а він мені й каже:

— Ну, ти поки що оглядай усе, а я побіг на репетицію. До зустрічі, друже!

І він зник. А ми з Коником-Дзвоником почали свою подорож. Яка краса, просто чудо! Та це ж не палац, а ціла країна Піонерія. Як багато тут

світла, який простір, скільки усяких керамічних пано, картин, килимів... Справжня казка!

Аж раптом над головою щось загуркотіло. Ми підвели голови і побачили вертоліт.

— Це за нами, — сказав я Конику. — Залазь!

Раз-два, — і ми на мотузяній драбинці.

В кабіні вертольота ми почули з репродуктора голос: «Курс — Клуб інтернаціональної дружби!»

За мить ми опинилися на другому поверсі. Тут у красивому залі жовтенят приймали до піонерів. Жовтенята давали урочисту обіцянку, а з портрета на них ласкаво дивився Ленін.

Виявляється, у залі часто бувають піонери з різних країн світу. Вони товаришують з українськими піонерами, листуються з ними, надсилають пам'ятні подарунки.

Тільки я почав уважно усе роздивлятися, як з'ясувалося, що мій Коник кудись зник. Я туди, я сюди... І знаєте, де його знайшов? У залі іграшок!

Чого там тільки не було! Плюшеві віслюки, леви, жирафи, поросята, вовки і різні гойдалки... На килимах стояли фортеці з кубиків, усякі ігри. А на стінах, під склом, ціла виставка саморобок. Їх виготовили юні умільці, члени гуртка «М'якої іграшки».

Та невдовзі з моїм Коником трапилося лихо. Він раптом знепритомнів. Я одразу усе зрозумів: адже з учорашнього вечора він нічого не їв.

Саме в цей час до нас під'їхала саморобна швидка допомога. З неї вийшли піонери у білих халатах з ношами.

— Спасибі, лікарі! — кажу я їм. — Вчасно прибули.

А вони мені:

— Ми не лікарі, а юннати. Але ліки для Коника знайдемо...

І ми потрапили до кімнати, в якій навчалися майбутні агрономи, зоотехніки і механізатори колгоспів. Чудові діти! Вони вирощують тут овочі, фрукти, і різні трави. Побачив я і своїх родичів гарбузових. А тварин тут було зібрано майже з усього світу. Я навіть посидів верхи на акулі.

Мій Коник попоїв досхочу і одразу повеселішав, а потім на годинника показує. Дивлюся, а ми, виявляється, тут уже цілу годину ходимо. Я захвилювався і кажу дітям:

— Ось що, друзі, час нам прощатися. Я обіцяв не баритися, бо справ у мене в редакції дуже багато. Спасибі вам

за... — Але не встиг я закінчити, як усі хором закричали:

— Залишайтеся у нас ще, адже ви тільки половину палацу оглянули...

Тут-таки до нас під'їхав саморобний трактор і повіз до гуртка юних техніків. Маленький хлопчик натиснув на кнопку якогось апарата і каже мені: «З'єдную вас з редакцією». І я одразу почув знайомий голос... Звичайно, мені дозволили затриматися в палаці ще на годинку.

І ми знов гралися, працювали на різних верстатах. Я б, звичайно, знайшов собі тут ще чимало роботи, та раптом біля дверей зчинився галас.

— В чім справа? — питаю.

А Коник відповідає:

— Він на тебе малює карикатуру,— і показує на хлопчика з олівцем в руках.

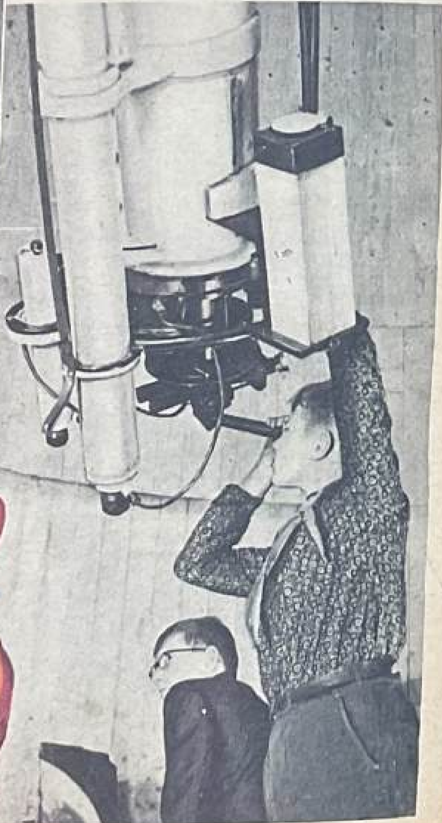

Фото Ю. Пікулі.
Малюнки А. ВАСИЛЕНКА

А той сміється: — Не карикатуру, а малюнок для мультфільму. Наша кіностудія хоче зробити мультфільм про Барвінка і Коника-Дзвоника.

— Невже, — питаю, — і кіностудія у вас є?

— Аякже! — хором відповідають усі діти.— Ходімо разом з нами, ми вам наш фільм покажемо.

Студія виявилася-таки справжньою. Тут було все: прожектори і кінокамери, режисери, оператори і артисти.

Подивилися ми піонерський фільм, а потім і нас на плівку зняли.

Відтак за нами прийшли юні художники і скульптори. Пішли ми подивитися ще й їхні роботи. Вони нам дуже сподобалися.

Наша подорож наближалася до кінця. І от нас запрошують до величезної зали на концерт. Це було чудове видовисько! На сцені виступав ансамбль пісні і танцю, духовий оркестр, тріо бандуристів, співаки, акробати, фокусники...

Останнім виступав ляльковий театр, звичайно, за участю мого тезки. Але перед початком вистави нам розказали, що палац піонерів будували наші тата і мами, найкращі будівельники, архітектори і художники. Будівництво не раз відвідували керівники партії і уряду України. Вони подбали, щоб у палаці усе було зроблено якомога краще. «Бо цей палац, — говорили вони, — для наших дітей, для нашої зміни».

Назад ми поверталися на чудовому саморобному автомобілі, — його нам люб'язно запропонували наші нові знайомі. Звичайно, вкрай стомленому Конику-Дзвонику було трошки ніяково, але приємно.

Так ми прибули до нашої редакції і одразу ж написали репортаж, який ви зараз читаєте.

От і все.

★ ЗАВДАННЯ ТРЕТЄ ★

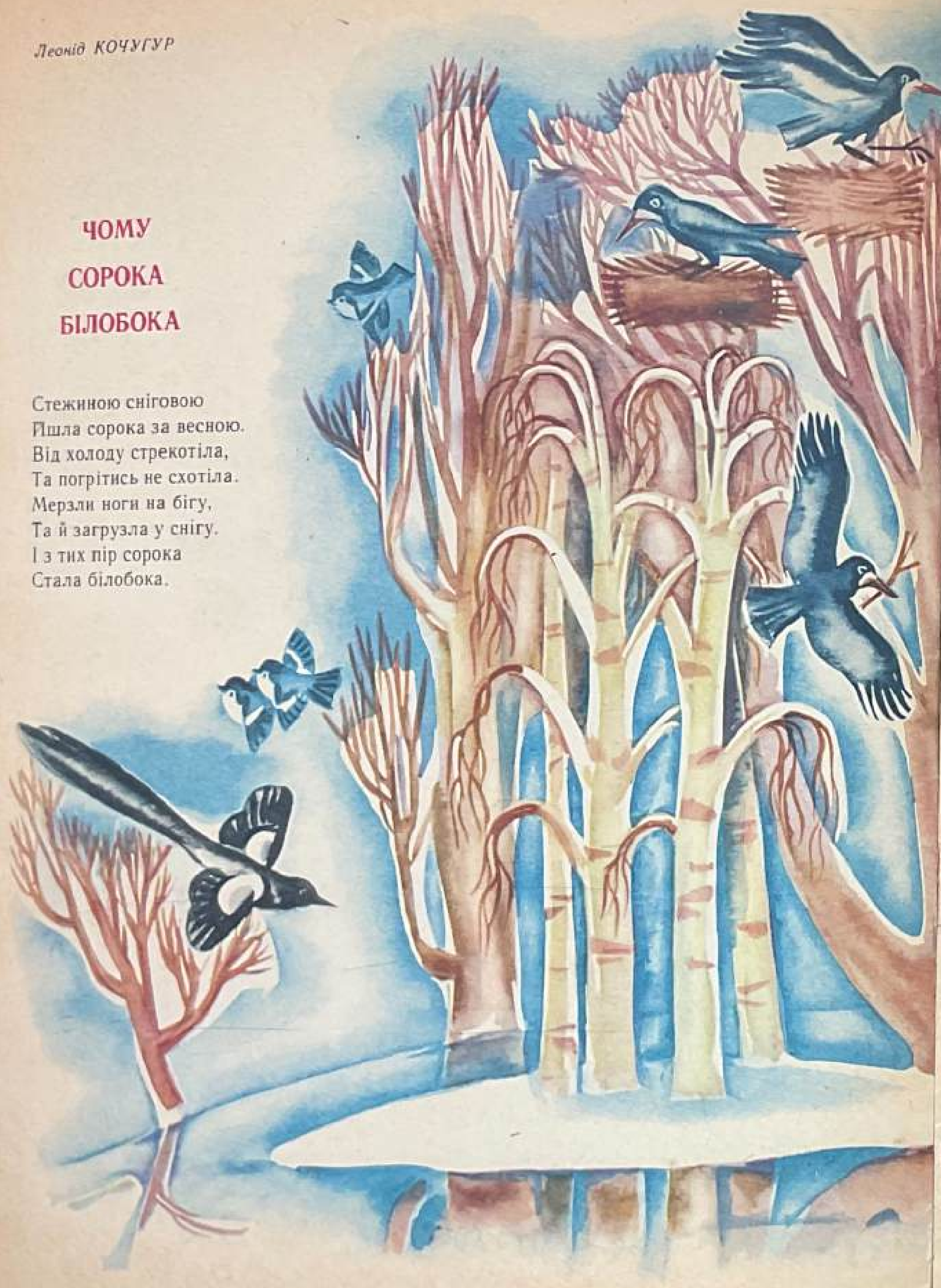
1. Розкажіть, як ви проводите дозвілля у своїх Будинках піонерів, у шкільних «Клубах жовтенят».

2. Надішліть до редакції цікаві фотографії, альбоми, іграшки, зроблені вами.

Леонід КОЧУГУР

ЧОМУ СОРОКА БІЛОБОКА

Стежиною сніговою
Йшла сорока за весною.
Від холоду стрекотіла,
Та погрітись не схотіла.
Мерзли ноги на бігу,
Та й загрузла у снігу.
І з тих пір сорока
Стала білобока.

Олександр САЄНКО

Малюнок В. МАЛИНКИ

БЕРЕЗЕНЬ

Пробиває струмінь путь —
Врозтіч бризки.
Місяць березнем зовуть
В честь берізки.
Лід січеться на воді
Гостролезий,
Іменинниці тоді
Всі берези.

ГРАКИ-БУДІВНИКИ

Лемент, крик. У чім причина?
Он же селище грачине.
На розвилку, на гілля
Прутик,
Жмутик самокруток
Грак собі приніс здаля.

Грак-сусіда вкрав той прут,
От і сварка, от і суд.

На тополях гнізда, гнізда!..
Може, сто, а може, триста.
Там граки-будівники
Лементують,
Ремонтують
Хворостяні теремки.

О. ШУШАВІН

Малюнки А. ЖУКОВСЬКОГО

ТИМКО і ДІМКА — МОЇ СУСІДИ

Сьогодні субота, і я хотів трохи попрацювати вдома. Та не так сталось, як гадалось. За стінкою почулися стукіт і шум. Потім галас, викрики.

Ясне діло: це мої сусіди — хлоп'ята Тимко і Дімка — за щось погиркались.

Тимко і Дімка — близнюки. Разом народились, разом учаться, навіть за одною партою сидять. Зараз вони вже другокласники. Хлоп'ята дуже цікаві і симпатичні. З першого ж дня самі ходять у школу й додому. У кожного на шиї ключі від дверей. Квартиру відмикають по черзі: сьогодні — Дімка, завтра — Тимко. За хлібом ходить Дімка, а за купівлю молока відповідає Тимко. Все чесно, порівну.

Ну, звичайно, скажеш ти, коли вже близнята, то обов'язково схожі як дві краплі води, що й батьки плутають. Нічого подібного. Дійсно, зовні вони дуже схожі, і ростом однакові, і батьки одягають їх в однакові костюмчики та пальтечка. Та хіба можна сплутати Тимка з Дімкою, коли Дімка яскраво-рудий, немов спілий апельсин, а в Тимка голова — темна-темна і нагадує стиглу сливу.

Сварилися вони рідко. Але сперечалися частенько. От і зараз. Завзяті сперечальники. І все із-за колекцій, бо пристрасні колекціонери. Уже в першому класі вони збирали і листя рослин, і сірникові коробки, і каміння.

Чого каміння? Не дивуйтесь. Були в історичному музеї, а потім по телевізору дивилися передачу про геологів. Цього було досить, щоб в квартирі з'явилося кілограмів сто різноманітного каміння — від уламків цеглин, булижників та валунів до зразків граніту, черепашнику та кам'яної солі, невідомо де добутих.

Що ж там у них скоїлось? Батьків їхніх немає вдома: батько-геолог в експедиції, а мама пішла провідати хвору сестру. Просила мене подивитися за хлопцями по-сусідськи.

— Добридень, козаки! — вітаю я дві різнокольорні голівки.

— Здрастуйте! — це Дімка.

— Добре, що ви прийшли! — а це Тимко.

— Щось сталося? — цікавлюсь я і тут просто остовпів: уся підлога в коридорі і кухні була розмальована кольоровою крейдою.

— Ви не хвилюйтесь...

— Та я нічого, а як мати?

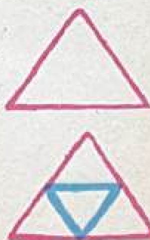
— Ну що ви, ми все зітремо, — навіть образився Тимко.

— Так... Але навіщо було малювати?..

— Тут таке діло. Йшли ми із школи, а попереду — п'ятикласники. За ними цікаво ходити: завжди щось нове або незрозуміле почуєш.

— І що ж ви таке почули?

Дімка схопив крейду і став на коліна.

— Вони намалювали на асфальті один трикутник.

— А потім у ньому — ще один, тільки догори ногами, — перебив його Тимко.

— Казали, — ми це точно чули, — що тут можна знайти аж одинадцять різних фігур: шість з чотирма кутами, а п'ять — з трьома.

— Себто, знайти чотирикутники і трикутники?

— Ось-ось... так і казали.

— Трикутники ми якось знайшли, а от ці... чотирикутники...

— Ну, це не так вже й важко. Дивіться, закривайте по черзі один з кутів фігури. Ось так... Що ми маємо?

— Чотирикутники...

— Точно. Але ж їх три. А де решта?

— А тепер закривайте одразу два кути. Будь-які. Так... і так... — Знову маємо чотирикутник. А разом скільки?

— Уже п'ять. Залишився один.

— А він сховався всередину. Закрийте два нижні кути. Бачите?

— Здорово!

— Отак-то, братці. Ну, нічого. Коли любите загадки розв'язувати, то давайте сюди аркуш паперу, олівці, лінійки, бо на підлозі такі задачі не розв'яжеш. Даю вам завдання і чекаю до себе з готовими відповідями! — хай, думаю, поморочаться, а я тим часом попрацюю. Сіли ми до столу.

— Загадка перша. Ось Місяць, молодий, на серпа схожий. Бачили такого?

— Бачили!

— Від вас вимагається за допомогою лінійки і олівця розділити цей Місяць на шість частинок.

Дімка аж образився:

— Теж мені загадка!

— Зажди, зажди. Ти не дослухав: на шість часток, але тільки двома прямими лініями.

— А-а, двома?..

— Так, двома. І друга загадка, — і я швиденько намалював їм на аркушиках таке:

— Тут дозволяється уже трьома прямими лініями за допомогою лінійки відгородити кіз від капусти.

Дімка і Тимко засопіли над своїми аркушиками.

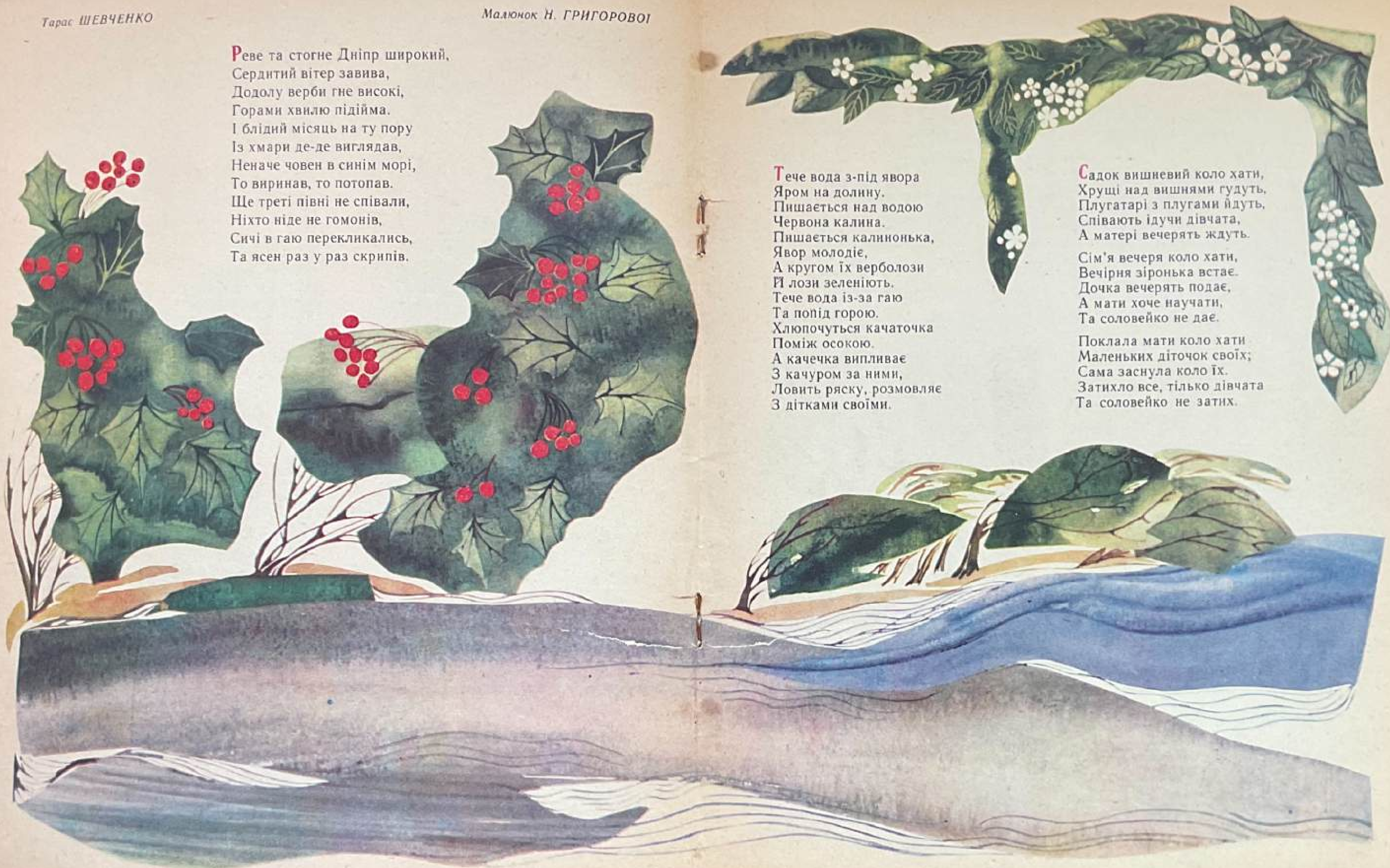
— Ну, як впораєтесь, чекаю до себе, — і пішов.

Але попрацювати так і не довелося. Вже за п'ять хвилин я аж підскочив від різкого дзвінка. Уявіть собі, мої задачі хлопці розв'язали дуже швидко. А ви, друзі?

Тільки не поспішайте дивитися рішення на сторінці 23. Добре?

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.
І блідий місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі,
То виринав, то потопав.
Ще треті півні не співали,
Ніхто ніде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз у раз скрипів.

Тече вода з-під явора
Яром на долину.
Пишається над водою
Червона калина.
Пишається калинонька,
Явор молодіє,
А кругом їх верболози
Й лози зеленіють.
Тече вода із-за гаю
Та попід горою.
Хлюпочуться качаточка
Поміж осокою.
А качечка випливає
З качуром за ними,
Ловить ряску, розмовляє
З дітками своїми.

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Сім'я вечеря коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Та соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх;
Сама заснула коло їх.
Затихло все, тільки дівчата
Та соловейко не затих.

Ти вже чув, мабуть, друже, про таку країну — Францію і про її столицю Париж. Саме там, сто років тому, знесилений тяжкою виснажливою працею, замучений нестатками і голодом, народ повстав проти байдужого до нього уряду. Робітники, ремісники, біднота обрали свій уряд. Цей уряд видав закони, які промовляли на весь світ, що Паризька Комуна поважає гідність людини, ким би вона не була. За тими ж законами сім'ї бідняків були переселені в розкішні квартири багатіїв, було відкрито нові, світлі школи для дітвори, скасовані сваволільні штрафи на фабриках, — як бачиш, усе це робилось в інтересах простого люду.

Та, на жаль, сили були нерівні. Сімдесят два дні проіснувала Паризька Комуна. Контрреволюція зібрала великі сили і повела наступ на революційні війська. В місті точилися барикадні бої. Пам'ятаєш одного з героїв цих битв — маленького Гавроша?! А таких було багато. І всі вони пліч-о-пліч з дорослими билися на барикадах Комуни, були розвідниками у комунарів, приносили їм їжу і воду.

Є. ЯХНІНА і М. АЛЕЙНІКОВ

Малюнки Ю. ШЕЙНІСА

КЛОД УДАЧА

— Лови його! Лови!

Тривожні свистки, вигуки, постріли з рушниць, тупотіння ніг лунали на безлюдній вулиці Вольтера.

Поодинокі перехожі поспішали сховатися в під'їзди або за ворітьми. Кожному здавалося, що жандарми женуться саме за ним.

Сімдесят два дні паризькі робітники утримували владу в своїх руках, захищаючи Комуну, яку вони проголосили 18 березня 1871 року. Але міністри колишнього уряду, які втекли після революції до Версаля, зібрали там багато війська і напали на робітничий Париж.

Останній тиждень боротьба за Комуну точилася прямо на вулицях столиці.

Комунари споруджували барикади, перегороджуючи ними вулиці на всю широчінь — від будинку до будинку. Вони робили барикади з колод, ліхтарних стовпів, екіпажів, меблів, каміння, бочок, мішків з піском — словом, з усього, що тільки попадало під руку.

Вулицю за вулицею, будинок за будинком відстоювали комунари, не шкодуючи свого життя. Нарешті їхні сили вичерпались. 28 травня все місто було вже в руках у версальців, які тепер жорстоко розправлялись з захисниками Комуни.

На вулиці Вольтера жандарми зосередили всю свою лють на одній людині, яку затято переслідували.

То був чоловік років сорока, вже сивуватий. Червоний шовковий шарф спускався у нього з правого плеча через усі груди.

Такі шарфи носили депутати Паризької Комуни.

На голові у нього біліла пов'язка. Над лобом вона промокла, і там виднілa темна пляма. Депутата Комуни, токаря Віктора Лагрене тільки оце недавно було поранено.

Всі його товариші один за одним полягли в нерівному бою. Лагрене лишався на своєму посту, доки версальська артилерія не перетворила барикаду на купу руїн. Тоді він кинувся перебігати від одного прикриття до іншого, використовуючи кожен виступ, кожну купу каміння, вирваного з бруківки, кожен ліхтарний стовп, аби звідти стріляти по ворогу.

Нарешті через розбите вікно він заліз у покинуту хазяями кав'ярню, загородивсь меблями і почав одстрілюватися.

Завзяття Лагрене ще дужче розлютило озвірілих версальців. Вони надумали за всяку ціну схопити його живим.

Тим часом патрони в кишенях комунара вже кінчались. Проте він і не думав здаватися ворогові.

— Що буде, коли я випущу останню кулю? — вигукнув Лагрене.

— Ідіть за мною, тут є прохід на другу вулицю, — зненацька почув він позад себе.

Віктор аж здригнувся від несподіванки. Обернувшись, він побачив високого хлопця.

— Ідіть за мною, не бійтесь, — умовляв хлопець. — Я добре знаю всі ходи й виходи. Нас не доженуть. Тільки мерщій тікаймо звідси!

— Я не втечу! У правій нозі в мене куля... Розв'яжи мій шарф!

Хлопець послушно зняв шарф з депутата.

— Тепер тікай! Знайди вірну людину. Хай збереже цю червону бинду — пам'ять про світлі дні Паризької Комуни. Настане час, і з цим червоним шарфом як з прапором революції робітники знову підуть на бій проти своїх гнобителів. Тікай же мерщій! У мене лишилося тільки чотири патрони.

— Ні, я не піду від вас. Недарма ж мене прозвали Клод Удача. Якщо вже я сказав, що обведу цих гицелів круг пальця, то так воно й буде. Ідіть за мною! Я знаю місце, де можна сховатися. Тільки, благаю, швидше! А то ви все зіпсуєте.

Віктор не міг стримати усмішки, хоч для нього настала найстрашніша хвилина. Він випустив останню кулю.

— Тепер ходім, Удача, ходімо звідси! — сказав він, опускаючи рушницю.

Вони вийшли на подвір'я. Віктор насилу ступав. Його поранило не тільки в голову та ногу, з якої сильно текла кров, — ще одна куля пробила навиліт ліву руку.

— Ого! — мовив Клод, глянувши на Лагрене. — Ви й справді заслужили покою. Місце, що я запримітив, саме для таких, як ви. Ходімте! Обіпріться дужче на моє плече і поспішаймо!

Долаючи нестерпний біль у нозі, Віктор прискорив ходу. Він турбувався тільки про те, щоб Клод якнайшвидше відніс депутатський шарф.

— Вам треба приловчитись і пролізти крізь оцю дірку — тоді все буде гаразд, — прошепотів Клод, коли вони підійшли до саду за високою горожею. — Це сад тютюнового фабриканта, що втік у Версаль. Його охороняє старий сторож. Од голоду старий так ослаб, що весь час спить. Він вас не помітить. А якщо й помітить, то не зрушить з місця, і пальцем не во-

рухне. Сад густий — у ньому є де сховатися. Я скоро дам знати про себе, довго ждати вам не доведеться. Ну-бо, лізьте в цю дірку! Мені це просто, а вам, либонь, важче буде. Лізьте, я поможу. Мерщій, мерщій!.. — Клод раптом спинився, прислухався.— Мерщій!— повторив він.— Жандарми близько, десь у дворі. Лізьте, а я одведу їх відси, не турбуйтеся. Отак, добре! Прощайте! Не надовго... Заждіть! Киньте-но мені ваше кепі!

Клод піймав кепі, перекинуте через горожу, надів його на голову, вийняв із-за пазухи червону депутатську бинду, підперезався нею і прихилився до горожі.

Зовсім близько чути було крики переслідувачів, їхні кроки...

І ось версальці побачили комунара, на якого вони полювали.

Беззбройний Клод зненацька так рвучко метнувся навперейми ворогові, що жандарми стали і підняли рушниці.

На ці секунди розгубленості і розраховував Клод Удача. Хлопець звернув убік і обігнув невеликий будиночок, що стояв посеред двору. Жандарми схаменулися і, лаючись, погналися за ним. Вони знову побачили комунара, коли той виліз на широку кам'яну огорожу монастиря. Хлопець щосили біг по ній, не зважаючи на свист куль.

Він біг далі і далі від того місця, де лишився Віктор Лагрене. Раптом хлопець зупинився і шваргонув кепі далеко вперед, на бруківку, а депутатський шарф заховав на грудях. Тоді повернувся, пробіг кілька кроків назад і зник у перших же відчинених воротях.

Клод ретельно уникав тих місць, звідки долинали постріли і крики. Версальці розстрілювали всіх, у кого лице було в пороховому диму і кіптяві, вбивали кожного, хто боровся за Комуну чи навіть тільки співчував їй. Не щадили вони ні жінок, ані дітей.

Хлопець просувався повільно. Кожен новий постріл нагадував йому, що треба бути обережним. Клод знав, що рушниці зостались тільки у ворогів і що у них єдина мішень — груди комунара.

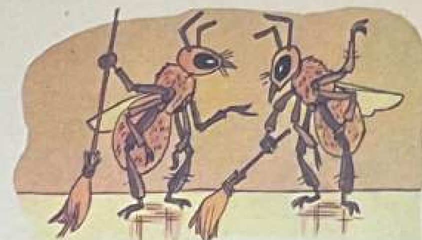
Йому не довелося брати участь у боях із зброєю в руках, але він робив багато послуг захисникам барикад: приносив їм тютюн, воду, допомагав пораненим. Не раз при тому він попадав під ворожі кулі. Підтримувати зв'язок з окремими районами міста в ті дні було нелегко. Прудконогий Клод був потрібен і тут. Командири комунарів охоче посилали його з письмовими, а то й усними повідомленнями.

...А сьогодні хлопець Клод врятував життя депутата Паризької комуни.

Переклав з російської О. ФЕДОСЕНКО.

Богдан ЧАЛИЙ *Малюнки В. ГРИГОР'ЄВА та К. ПОЛЯКОВОЇ*

БАРВІНОК І ВЕСНА

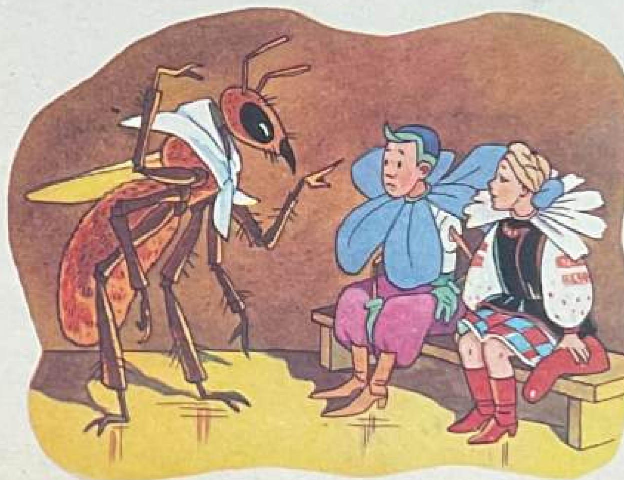
6

А бджола: — Весною й літом
Ми також потрібні квітам.
Між стеблинок та гілок
Добуваєм насолоду,
І для зав'язі, для плоду,
Переносимо пилок.

Не запліднять квітку бджоли,
Не розвинеться ніколи
Покоління молоде.
Навіть велетень Гарбузик
Відімре таким, як гудзик,
Жовтим цвітом опаде.

І не буде ні городу,
Ані ягідного плоду,
Ані яблук, ні гречок,
Ні квасолі, ані вишні.
Бджоли в діда теж не лишні! —
Начувайся, козачок!

Ви й не знаєте, можливо,
Що й медок — могутнє диво.
Дар ланів, нектар садів,
Мед — не їжа. Мед — це ліки
Для недужого й каліки,
Довголіття для дідів.

Той, хто любить землю милу,
На меду здобуде силу,
Мов казковий Вернидуб. —
Так заслухався Барвінок —
Аж вогонь з очей-жаринок,
Аж смикнув себе за чуб!

— Звідкіля ж ця сила, Матко?
— Від землі, моє курчатко!
Від роботи сотен бджіл!
Той, хто щастя хоче мати,
Не шкодує для громади
Ані розуму, ні жил!

В давнину, малята, бджоли
Не роїлися ніколи,
Кожен мав свою нору.
Восени і взимку — холод,
Навесні — жорстокий голод
Мордували дітвору.

Підказало горе бджолам
Злидні бити спільним колом,
Подружитися з людьми.
Дружим чесно, дружим здавна,
Вулик нині — сила славна,
В колективі — дужі ми!

Ну, Барвіночку, спасибі,
Жде робота у садибі,
Прощавай, не забувай!
Зарясніє плодом осінь —
Знов до вулика запросим
На медовий каравай!

Обнялись... При вході варта
Подала зелену кварту
Чарівної рідини.
— Пий, Ромашко! Пий, Барвінку!
Попили — наполовинку
Знову збільшились вони.

Поки мчать малята далі
Крізь весняні тьмяні далі,
Чорні сили теж не сплять.
Є понурий ліс — Комора,
В темнім царстві Мухомора
Аж кипить ворожа рать!

Мухомор в червоній свиті
Очі звів несамовиті,
Заламавши капелюх.
Подивився вліво, вправо,
Підстрибнув і свиснув браво,
Налякав сестер-синюх.

Грізний цар усіх поганок
Вийшов з терема на ганок
Привітать свої війська.
З ним і почет, і цариця, —
Повнотіла Печериця,
Головата і слизька.

Залунало: «Слава! Слава!»
Аж зірвалась з гілки гава.
Мухомор на мить оглух.
— Слава! Слава Мухомору!
Посміхнувся цар і вгору
Підійняв свій капелюх.

Навіть глива Печериця
Занявчала, наче киця,
Продуділа з-під руки:
— Мухоморе! Мухоморе!
Нас ніхто не переборе!
Подивись, які полки!

По болоту, по галяві
Бур'яни гарцюють браві
На комахах і жуках.
Транспарант над першим взводом:
«Смерть садам! Війна городам!
З Мухомором — у віках!»

Клишоногі командири
Одяглись в нові мундири,
З палашем завмер вівсюг.
Ось Буркун, полковник бравий,
І Гострець, що прагне слави,
І Пирій, будячий друг.

Свинорий аж синій з люті,
Поряд — Грицики надуті
І Петрові Батоги.
— Яснозорий Мухоморе!
Наша сила — наче море!
Всіх Барвінків — до ноги!

Оточила царський ганок
Чорна гвардія Поганок.
Раптом — що це? Ледь живу!
У резових макентошах
Кажани несуть на ношах
Царську родичку — Сову!

Цар підвів її за крила:
— Що з тобою, тітко мила?
Чом зігнулася в дугу?

Та не будь я твій племінник!
— Відлупив мене... Барвінок,
Помираю! Пу-гу-гу!

Цар надувся, Печериця
Загарчала, мов тигриця.
Знов загойкала Сова:
— Згідно вашого наказу,
Хтіла вбити їх відразу,
І сьогодні... ледь жива...

— Смерть Барвінкові й Ромашці!
— Погноїти в каталажці! —
Загриміло навкруги.

Заволав Буркун: — За грати!
— Ні! На голову скарати! —
Засичали Батоги.

Цар гукнув: — Сову — в карету!
І женіть до лазарету!
Бур'яни, рівняй ряди!
Що це в світі за порядки?
Знов сміятимуться грядки,
Розцвітатимуть сади!

(Далі буде).

ВЕСНА

Кузьма ЖУРБА

Малюнки О. ЖИВОТКОВА

●

Вихвалявся лютий,
Що весні не бути:
— Річку замурую,
Замету дороги,
Доки домандрує, —
Поламає ноги!
Та з'явивсь на березі
Синьоокий березень.
З піснею з-під снігу
Потекла водичка.
Поламавши кригу,
Засміялась річка.
У вінку із брості —
Йде весна у гості!

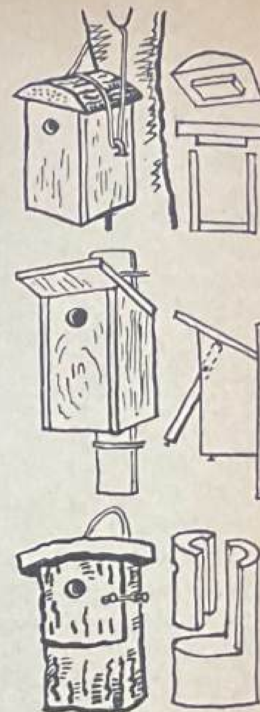

З давніх-давен повелося серед людей допомагати своїм друзям-птахам. Перед вами зразки шпаківень. Адже шпаки влаштовують своє житло в дуплах. Але ж не завжди і не всюди є такі дупла, і тоді шпаки залишаються без домівок, а, значить, не можуть виводити пташенят. А лише одна сім'я за літо винищує близько 8 тисяч небезпечних шкідників (гусінь, комах тощо).

Як бачите, шпаківні можуть бути різними. Але запам'ятайте основне для усіх видів. Товщина дощок має бути не менше 2 см. Висота 32 см. Вхід, або льоток, діаметром 5 см, робиться в передній стінці на висоті 23 см. від низу. Бокові стінки слід робити завширшки 14 см. Бажано, щоб дно було міцним і товстим, воно кріпить весь пташиний будиночок. Коли усі дощечки готові, починайте зборку. Спочатку до дна прибийте бокові стінки (двома-трьома гвіздками, завдовжки 5—6 см, на кожну стінку), потім дах.

Вивішувати шпаківню треба льотком до сонця, на висоті 6—7 метрів.

Пташки чекають на вашу допомогу, друзі!

ЗАГАДКИ

Ревнув віл на сто гір,
На тисячу городів.

За лісом, за пралісом
Золота діжа сходить.

Без рук, без ніг,
А двері відчиняє.

ВІДГАДКИ

Грім

Сонце

Вітер

УРОК ТРЕТІЙ

Здрастуйте! Радий, що вам весело. Нехай щастить вам і надалі. А от мені в дитинстві не щастило. Ось, наприклад, стоїть біля нової вітрини натовп, а мене не пускають. Я і кулаками, і ліктями розпихаю, і лобом б'юся — не допомагає. Або ж морозива хочу купити, кричу: «Гей, дайте мені». А морозивниця чомусь раніше іншим продає, а мені — останньому та ще й дивиться скоса...

Чому, думаю, одним дітям щастить, а другим — і найбільш мені — не щастить? Я навіть через це вночі прокидатися почав. Та незабаром все з'ясувалося. Виявляється, існує чарівне слово, з яким легше живеться на світі. Дуже просте слово — «будь ласка». Я його зразу на все життя вивчив. Від нього найсуворіша людина стає ласкавішою... Не лише людина, звір дорогу дасть.

От пішов я якось у ліс по гриби. Підхожу до галявини, а назустріч — вовк. «Не пущу,— каже, — ліс мій! І гриби мої!» Зуби вишкірив, гарчить... А мені гриби до зарізу потрібні: бабуся в гості приїхала. От тоді я й сказав йому чарівне слово.

— Шановний вовче, — кажу, — дозвольте, будь ласка, пройти в ліс.

Вовк зніяковів і каже:

— Хитрий ти, чарівне слово знаєш! Я коли чую його, зовсім іншим роблюся, навіть овечку можу розцілувати і відпустити на всі чотири вітри. — І відпустив мене.

Приніс я гриби додому і одразу записав у свій зошит:

1. Якщо звертаєшся до кого-небудь з проханням, обов'язково додай слово «будь ласка». Наприклад: «Дозвольте, будь ласка, пройти». «Покажіть, будь ласка, вашу книжку».

2. Коли до тебе звертаються з якимось проханням, то, виконуючи його, скажи так: «Будь ласка, з приємністю дам вам книжку», «Будь ласка, приходьте», «Будь ласка, беріть».

3. Замість «будь ласка» можна ще говорити «будьте ласкаві», «прошу». Наприклад, «прошу сідати».

Справді, чемній людині відмовити важко.

Професор МАКІВКА.

● Барвінку, здрастуй! А у мене є квітка, яка теж називається барвінок. Гарна! А ще я люблю кактуси і різних тварин. Дуже прошу тебе, побільше друкуй оповідань про природу і тварин.

м. Київ, Міла Марущак, учениця 3-А класу, 51 середня школа.

● Здрастуй, дорога редакція! Я дуже люблю читати книжки про прикордонників. Я вже знаю, як охороняється кордон. Мій тато теж служив на кордоні. Їхня застава стояла на річці Амурі. Він мені багато цікавого розповідав про кордон. Я теж хочу бути прикордонником.

Надсилаю вам свій малюнок «На заставі».

Микола Широков, ст. Атбасар, Целіноградська область.

ДВАНАДЦЯТЬ СИНІВ-МОЛОДЦІВ

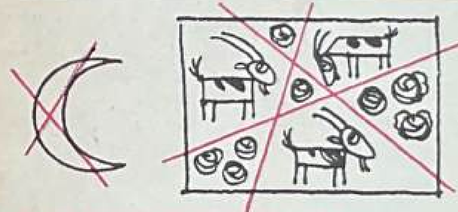
Березень

Ось і третій брат із хати вийшов працювати. Роззирнувся, осміхнувся, вклоняється низько: «З теплом тебе, з добром тебе, срібляста берізко! Прокидайся, развивайся, вдягай ярі шати, а я піду жайворінка з вирію стрічати».— «Збудив-таки берізоньку, — всі клени кивають, — недаремно ж і Березнем його називають».

А Березень — уже в полі. На сніг тільки глянув — сніг зіщулився й поволі геть увесь розтанув. Заспівали, задзюрчали по ярах струмочки. Зажовтіли від підбілу глинясті горбочки. Взяв Березень козубеньку, чимчикує гаєм. З козубеньки голубенькі проліски виймає. То там сипне, то там сійне... А он на долину підсніжників сніжно-білих цілий ворох кинув. Іде Березень, радіє, що небо синіє, та в кожний двір заглядає, людей викликає: «Гей виходьте гостей стрічать! Лебедоньки уже летять-ячать, поспішають кулики, гуси, чайки та шпаки. Кому сіна, як годиться, киньте на горбочку. Кому хату-дощаницю повісьте в садочку. Подякує миле птаство вам за добре серце та й зів'є собі любенько за тепла кубельце. Поспішайте. Бо я вже йду. Кличе батько в хату. Та й час мене заступати четвертому брату».

Малюнок Тані Шаленко, село Білогорілка, Полтавської обл.

Відповіді до оповідання «Тимко і Дімка — мої сусіди».

Дорогі діти! На нашій поличці знову з'явилися нові, хороші, цікаві книжки. Ми вам про них розкажемо, а ви їх прочитаєте. Добре?

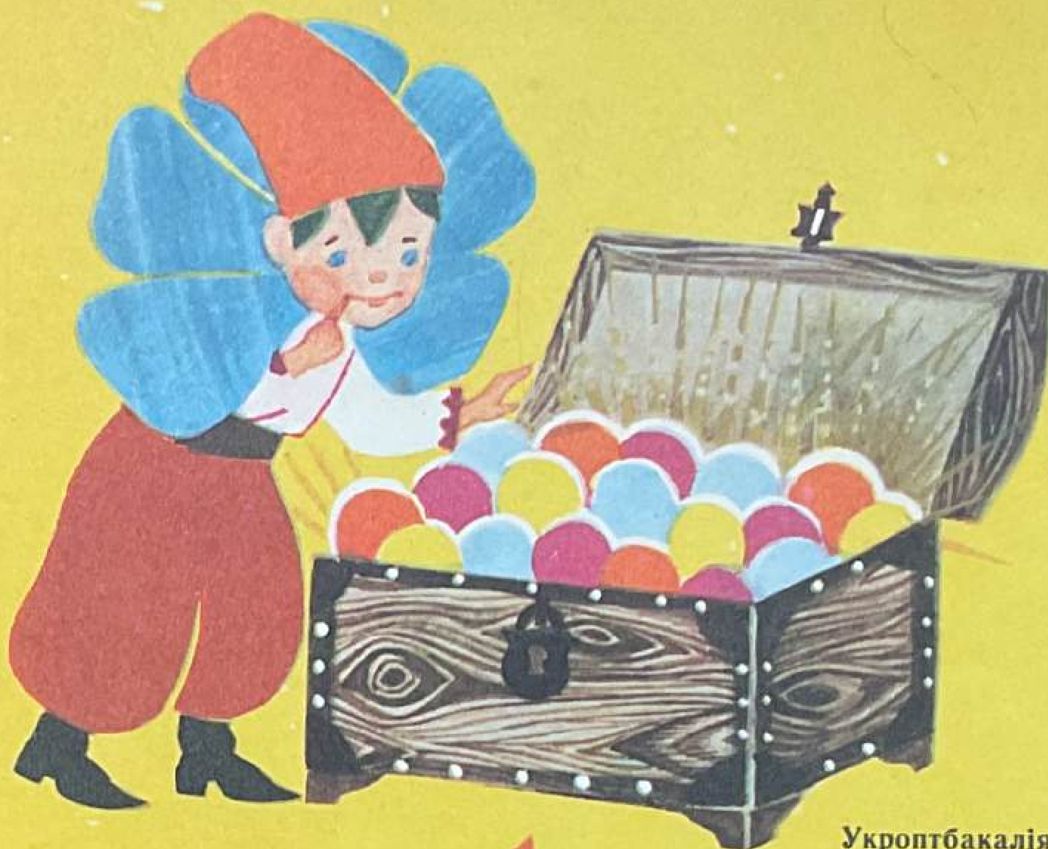
Усі, дорослі і малі, увесь світ знає і шанує великого українського поета Тараса Григоровича Шевченка. Він вийшов з глибин народу, і тому палко любив свій народ, боровся за його щастя, страждав за нього. За бунтарські вірші цар заслав Тараса Шевченка на десять років у солдати. Тарас Григорович не мав своєї сім'ї, не було у нього дітей, але він ніжно любив дітлахів, особливо знедолених і скривджених. Про дружбу Тараса Шевченка з дітьми написав книжку **«Вічна стежка»** дуже хороший письменник Олександр Пархоменко. Називається вона так тому, що ніколи не заросте стежка до могили геніального Кобзаря. Обов'язково прочитайте ці щирі і теплі оповідання.

Живе у Москві давній друг «Барвінка» — російський письменник Сергій Алексєєв. Його історичні оповідання часто друкуються на сторінках нашого журналу. Нещодавно вийшла у світ книжка Сергія Алексєєва про Володимира Ілліча Леніна **«Найвищий закон».** В ній Ілліч постає як вождь і керівник першої в світі країни Рад. Непохитність, воля і непримиримість по відношенню до ворогів радянської республіки, простота і щирість з товаришами — ось які риси Володимира Ілліча розкриває письменник у книзі.

І ще одну збірочку радимо вам прочитати. **«П'ять казок»** добре відомого вам письменника Валентина Васильовича Бичка. Хоч казочок усього п'ять, але в них відбувається безліч пригод. Дівчатка і хлопчики, з якими ви познайомитесь, хоробрі і веселі малята.

Подумайте, згадайте, діти,
Чи є їстивні самоцвіти,
Чи тануть в роті квасолини,
Рожеві й білі горошини?

ВИ ЗДОГАДАЛИСЯ УЖЕ,
ЩО ИДЕТЬСЯ ПРО СМАЧНЕ ДРАЖЕ.

Укроптбакалія.

Обкладинка А. Василенка.

Макет Г. Тульчевської.

«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).

Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь». Рік видання сорок четвертий.

Виходить раз на місяць

Рукописи не повертаються.

Адреса редакції: Київ, Пушкінська, 28. Тел. 25-01-75, 24-13-97.

Здано до набору 5. І. 1971 р.
Підписано до друку 2. ІІ. 1971 р.
Формат паперу $60 \times 90\frac{1}{8}$. Фіз. друк. арк. 3 Умовно-друк. арк. 3. Обліково видавн. арк. 3,59. Тираж 570 000. Зам. 07416.

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна». Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94.

Індекс 74022

Ціна 10 коп.